

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 79/2011-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. februára 2011 predbežne prerokoval sťažnosť M. M., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom Mgr. R. T., PhD., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresnej prokuratúry Považská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. Pv 1317/07, Krajskej prokuratúry v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Kpt 723/07 a Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. IV/1 GPt 124/08 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. M. o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. januára 2011 poštou doručená sťažnosť M. M. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného

porušenia jeho základného práva na právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy, ako aj práva na obhajobu podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresnej prokuratúry Považská Bystrica (ďalej len „okresná prokuratúra“) v konaní vedenom pod sp. zn. Pv 1317/07, Krajskej prokuratúry v Trenčíne (ďalej len „krajská prokuratúra“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Kpt 723/07 a Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) v konaní vedenom pod sp. zn. IV/1 GPt 124/08 v súvislosti so žiadosťami sťažovateľa na preskúmanie postupu policajta vo veci vedenej Okresným riaditeľstvom Policajného zboru Považská Bystrica, Úradom justičnej a kriminálnej polície (ďalej len „okresné riaditeľstvo PZ“) pod ČVS: ORP-395-OdV-BB-2007.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je trestne stíhaný pre zločin ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1 a ods. 2 písm. a) Trestného zákona a prečin výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona. Vec sa nachádza v štádiu po podaní obžaloby, ktorá bola Okresnému súdu Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) doručená 6. augusta 2010.

Podľa názoru sťažovateľa bola na vybavenie jeho podnetu na preskúmanie postupu prokurátora Okresnej prokuratúry Považská Bystrica príslušná krajská prokurátorka, a nie prokurátorka krajskej prokuratúry a preto vybavením jeho podnetov z 10. júla 2010 a 11. augusta 2010 *„nepríslušnou prokurátorkou krajskej prokuratúry v rozpore so zákonom o prokuratúre krajská prokuratúra porušila moje právo na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy. ... Vybavením opakovaného podnetu z 20. 08. 2010 a opakovaného podnetu z 03.10.2010 upovedomením z 20. 10. 2010 nepríslušným prokurátorom generálnej prokuratúry v rozpore so zákonom o prokuratúre generálna prokuratúra porušila moje právo na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy.“*. Sťažovateľ súčasne tvrdil, že tieto podnety neboli riadne prešetrené, čím došlo k porušeniu jeho práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Sťažovateľ ďalej uviedol: „Hoci samotné upovedomenie z 20.10.2010 uvádza vyrovnanie sa s opakovaným podnetom z 20.08.2010 a opakovaným podnetom z 03.10.2010, pokiaľ tieto závery nie sú preskúmateľné a nemajú oporou v príslušných ustanoveniach Trestného poriadku a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, možno ich označiť za arbitrárne a nedostatočné. ...

Za mimoriadne závažné možno považovať porušenie práva na povinnú obhajobu počas celého prípravného konania, k čomu bolo v upovedomení z 11.08.2010 zaujaté arbitrárne a nepreskúmateľné stanovisko.

Od vznesenia obvinenia dňa 13.08.2007 až do 09.10.2009, kedy mi boli uznesením Okresného súdu Považská Bystrica zahladené všetky odsúdenia, išlo u mňa o dôvod povinnej obhajoby podľa § 37 ods. 1 písm. c), ods. 2 Trestného poriadku.

Hoci samotné stíhanie za zločin ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1 a ods. 2 Trestného zákona nespĺňa podmienky povinnej obhajoby, mám za to, že orgán činný v trestnom konaní mal povinnosť posúdiť ako predbežnú otázku ukladanie trestu podľa § 47 ods. 2 Trestného zákona, čo v konečnom dôsledku znamená uloženie trestu odňatia slobody na doživotie. Z materiálneho hľadiska tak išlo o dôvody povinnej obhajoby. ...

S touto zásadnou otázkou sa upovedomenie z 20.10.2010 nijako nevysporiadalo, čím v súhrne aj s uvedeným vyššie bolo porušené moje právo na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy. ...

Vo všeobecnosti sa žiada ďalej dodať, že samotná hoci i prípadná rozsiahlosť vybavenia procesných podaní obvineného nespĺňa požiadavku ústavnosti, pokiaľ prezentované právne závery sú v extrémnom nesúlade so zákonom a verejne dostupnou judikatúrou súdov Slovenskej republiky. ...

Generálna prokuratúra v rámci svojich kompetencií mohla vykonať nápravu pochybení zo strany vyšetrovateľa, okresnej prokuratúry a krajskej prokuratúry. Vybavením opakovaného podnetu z 20.08.2010 a opakovaného podnetu 03.10.2010 bez prijatia nevyhnutných opatrení vo vzťahu k podriadeným prokuratúram porušila moje právo na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a rovnako porušila moje právo na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy, čím došlo k odopretiu spravodlivosti (denegatio iustitiae).“

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd svojím rozhodnutím vyslovil, že krajská prokuratúra v konaní vedenom pod sp. zn. 1 KPt 723/07 a generálna prokuratúra v konaní vedenom pod sp. zn. IV/1 GPt 124/08 porušila jeho základné právo na ochranu práva na inom orgáne Slovenskej republiky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v súvislosti s vybavením jeho podnetov nepríslušnou prokurátorkou krajskej prokuratúry a nepríslušným prokurátorom generálnej prokuratúry. Ďalej navrhol vysloviť porušenie uvedeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva sťažovateľa na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru okresnou prokuratúrou v konaní vedenom pod sp. zn. Pv 1317/07, krajskou prokuratúrou v konaní vedenom pod sp. zn. 1 KPt 723/07 a generálnou prokuratúrou v konaní vedenom pod sp. zn. IV/1 GPt 124/08. Napokon sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd zakázal okresnej prokuratúre, krajskej prokuratúre a generálnej prokuratúre pokračovať v porušovaní označených základných práv a aby mu ako primerané finančné zadosťučinenie priznal od okresnej prokuratúry v sume 5 000 €, od krajskej prokuratúry v sume 10 000 € a od generálnej prokuratúry v sume 15 000 €. Súčasne navrhol, aby okresná prokuratúra, krajská prokuratúra a generálna prokuratúra boli povinné spoločne a nerozdielne uhradiť trovy konania k rukám advokáta Mgr. R. T., PhD., do 15 dní od právoplatnosti nálezu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu

(sťažnosti) podľa ustanovení § 20, § 50 a § 53 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie. Podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podstatou sťažnosti je nesúhlas sťažovateľa s postupom orgánov prokuratúry pri vybavení žiadostí o preskúmanie postupu policajta podľa § 210 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) a následne podaných podnetov, resp. opakovaných podnetov podľa § 31 a nasl. zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“).

Podľa § 210 Trestného poriadku obvinený, poškodený a zúčastnená osoba majú právo kedykoľvek v priebehu vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania žiadať prokurátora, aby bol preskúmaný postup policajta, najmä aby boli odstránené prietahy alebo iné nedostatky vo vyšetrovaní alebo skrátenom vyšetrovaní. Policajt musí žiadosť prokurátorovi bez meškania predložiť. Prokurátor je povinný žiadosť preskúmať a o výsledku žiadateľa upovedomiť.

Podľa § 10 ods. 1 zákona o prokuratúre generálny prokurátor riadi a kontroluje činnosť všetkých prokuratúr vrátane vojenských prokuratúr. Na plnenie úloh vydáva služobné predpisy, príkazy a pokyny, ktoré sú záväzné pre všetkých prokurátorov, právnych čakatel'ov prokuratúry a ostatných zamestnancov.

Podľa § 16 zákona o prokuratúre generálny prokurátor vykonáva osobne pôsobnosť uvedenú v § 11 a 12 a § 13 ods. 1 tohto zákona a v ostatných prípadoch môže poveriť prokurátora, aby konal v jeho mene.

Podľa § 17 zákona o prokuratúre prokurátor vykonáva svoju pôsobnosť v trestnom konaní v rozsahu ustanovenom osobitnými zákonmi a v rámci neho vykonáva dozor nad zachovávaním zákonnosti v prípravnom konaní.

Podľa § 31 ods. 1 zákona o prokuratúre prokurátor preskúmava zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajných orgánov a súdov v rozsahu vymedzenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány.

Podľa § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre podnetom sa rozumie písomná alebo ústna žiadosť, návrh alebo iné podanie fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktoré smeruje k tomu, aby prokurátor vykonal opatrenia v rozsahu svojej pôsobnosti, najmä aby... vykonal iné opatrenia na odstránenie porušenia zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, na ktorých vykonanie je podľa zákona oprávnený.

Podľa § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre podávateľ podnetu môže žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor (§ 54 ods. 2).

Podľa § 34 ods. 2 zákona o prokuratúre ďalší opakovaný podnet v tej istej veci vybaví nadriadený prokurátor uvedený v odseku 1 len vtedy, ak obsahuje nové skutočnosti. Ďalším opakovaným podnetom sa rozumie v poradí tretí a ďalší podnet, v ktorom podávateľ podnetu prejavuje nespokojnosť s vybavením svojich predchádzajúcich podnetov v tej istej veci.

Podľa § 54 ods. 2 písm. a) zákona o prokuratúre na účel vybavenia podnetu sa nadriadeným prokurátorom rozumie generálny prokurátor, ak ide o špeciálneho prokurátora, prokurátora generálnej prokuratúry okrem prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry, krajského prokurátora, vyššieho vojenského prokurátora, prokurátora krajskej prokuratúry alebo prokurátora vyššej vojenskej prokuratúry.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Nadväzne na citovaný článok ústavy dopĺňa právnu úpravu prípustnosti konania o sťažnosti fyzických osôb a právnických osôb § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Princíp subsidiarity znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

Každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorý je kompetenčne predsunutý pred uplatnenie právomoci ústavného súdu (podobne II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, I. ÚS 178/04, IV. ÚS 380/04).

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na svoj ustálený právny názor, podľa ktorého je trestné konanie od svojho začiatku až po svoj koniec procesom, v rámci ktorého môžu orgány činné v trestnom konaní a vo veci konajúce všeobecné súdy naprávať, resp. korigovať pochybenia, ku ktorým došlo v predchádzajúcich štádiách trestného konania. Spravidla až po právoplatnom skončení trestného konania možno na ústavnom súde namietať pochybenia, ktoré mohli spôsobiť porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy a ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (m. m. napr. III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 226/2010).

V danom prípade vznikla podaním obžaloby prokurátorom okresnej prokuratúry, t. j. 6. augusta 2010 okresnému súdu právomoc rozhodovať v trestnej veci sťažovateľa, pričom ústavný súd zistil, že vo veci sa uskutočnilo 29. novembra 2011 verejné zasadnutie, predmetom ktorého bolo predbežné prerokovanie obžaloby. Trestné konanie proti obžalovanému v uvedenej veci nie je dosiaľ právoplatne skončené. Platná právna úprava v súčasnom štádiu trestného konania umožňuje sťažovateľovi v rámci uplatnenia práva na obhajobu namietať právne účinným spôsobom porušenie svojich základných práv a slobôd garantovaných ústavou v dôsledku nezákonného postupu vyšetrovateľa a prokurátora okresnej prokuratúry vykonávajúceho dozor nad zachovávaním zákonnosti trestného stíhania v jeho trestnej veci. Tak súd prvého stupňa konajúci v trestnej veci sťažovateľa, ako aj odvolací súd v prípade podania odvolania sťažovateľom proti rozsudku okresného súdu sú súdmi s plnou jurisdikciou, v ktorých právomoci je posúdenie všetkých relevantných skutkových aj právnych okolností prípadu. Ich právomoc sa vzťahuje aj na otázku zákonnosti a ústavnosti spôsobu získania dôkazov proti sťažovateľovi predkladaných obžalobou, či posúdenie prípadného porušenia práva na obhajobu. Skutočnosť, že v sťažovateľovej trestnej veci je oprávnený konať a rozhodovať okresný súd, preto vylučuje právomoc ústavného súdu na konanie o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy pre porušenie sťažovateľom označených základných práv.

Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa, že jeho podnet na preskúmanie postupu prokurátora okresnej prokuratúry vybavila nepríslušná prokurátorka krajskej prokuratúry, ústavný súd uvádza, že v zmysle § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre podávateľ podnetu môže

žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor. Uvedené oprávnenie sťažovateľ aj využil podaním opakovaných podnetov z 20. augusta 2010 a 3. októbra 2010 adresovaných generálnemu prokurátorovi, a preto vecné preskúmanie spôsobu vybavenia podnetov prokurátorkou krajskej prokuratúry považuje ústavný súd vzhľadom na opísaný princíp subsidiarity vyplývajúci z § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde za neprípustné. Nad rámec uvedeného sa podľa ústavného súdu javí už na prvý pohľad ako neopodstatnená, pretože príslušnosť nadriadených prokurátorov určená podľa § 54 ods. 2 zákona o prokuratúre sa spravuje uvedeným ustanovením len v prípade preskúmania zákonnosti vybavenia podnetu prokurátorom na základe opakovaného podnetu podľa § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre. V okolnostiach prípadu však prokurátor okresnej prokuratúry rozhodoval o žiadosti sťažovateľa ako obvineného o preskúmanie postupu policajta podľa § 210 Trestného poriadku a až prokurátorka krajskej prokuratúry rozhodovala o podnete sťažovateľa proti postupu prokurátora okresnej prokuratúry podľa § 31 a nasl. zákona o prokuratúre.

Napokon vo vzťahu k vybaveniu opakovaného podnetu sťažovateľa prokurátorkou generálnej prokuratúry ústavný súd prihliadajúc na svoju doterajšiu judikatúru (*mutatis mutandis* II. ÚS 54/09, IV. ÚS 360/2010) poukazuje na to, že pri splnení podmienok podľa § 34 ods. 2 zákona o prokuratúre by prichádzalo do úvahy využitie aj ďalšieho opakovaného podnetu (t. j. tretieho v poradí), ktorým by sa sťažovateľ domáhal u generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) preskúmania zákonnosti vybavenia svojho podnetu prokurátorom generálnej prokuratúry. Možnosť využitia tohto právneho prostriedku nápravy potom vylučuje právomoc ústavného súdu.

Ústavný súd súčasne poukazuje na obsah § 10 zákona o prokuratúre, podľa ktorého generálny prokurátor vydáva na plnenie úloh služobné predpisy, príkazy a pokyny, ktoré sú záväzné pre všetkých prokurátorov, právnych čakatel'ov prokuratúry a ostatných zamestnancov, a tiež na ustanovenie § 16 zákona o prokuratúre, podľa ktorého generálny prokurátor môže (okrem pôsobnosti vymedzenej v § 11 a 12 a § 13 ods. 1 zákona o prokuratúre) poveriť iných prokurátorov, aby konali v jeho mene. Z doterajšej rozhodovacej činnosti je ústavnému súde známe, že generálny prokurátor svojimi príkazmi upravuje pôsobnosť prokurátorov podliehajúcich jeho riadiacej právomoci (aj prokurátorov

generálnej prokuratúry) vrátane aprobačných oprávnení vybavovať v zastúpení generálneho prokurátora opakované podnety podľa § 34 zákona o prokuratúre (pozri napríklad IV. ÚS 113/04, III. ÚS 216/09). Vzhľadom na uvedené potom skutočnosť, že opakovaný podnet sťažovateľa vybavila prokurátorka generálnej prokuratúry, ešte neznamená, že podnet sťažovateľa nevybavil príslušný prokurátor.

Z dôvodu, že sťažovateľ pred podaním sťažnosti ústavnému súdu nevyčerpal všetky právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd poskytuje, ústavný súd vychádzajúc z čl. 127 ústavy a § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde už pri predbežnom prerokovaní sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Keďže bola sťažnosť odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v danej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. februára 2011